

Aleg. 15

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi gminy miasta Zaleszczyki w sprawie naznaczenia siedziby dla przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego w mieście Zaleszczykach.

Wysoki Sejmie!

W skutek wniesionej na zeszłorocznej sesyi sejmowej petycyi przez gminę miasta Zaleszczyki i okoliczne gminy powiatu Borszczowskiego, Wysoki Sejm uchwałą z dnia 15. października 1884. polecił nam zbadać, czy ze względów na dobro mieszkańców okolicy dawnego obwodu Czortkowskiego, nie wypadłoby zmienić uchwały sejmowej z dnia 15. grudnia 1873. w ten sposób, aby siedziba utworzyć się mającego tam nowego Sądu obwodowego nie w Czortkowie, lecz w mieście Zaleszczykach była ustanowioną. W wykonaniu zatem powyższej uchwały, po zebraniu odpowiednich wiadomości i zasięgnięciu opinii najbardziej interesowanych Rad powiatowych, mamy zaszczyt przedłożyć.

Gmina miasta Zaleszczyk w petycyi swój główny nacisk położyła na tę okoliczność, iż podczas funkcjonowania byłych Władz obwodowych Czortkowskich, siedziba ich mieściła się w Zaleszczykach, jako miejscowości pod każdym względem bardziej odpowiadającej potrzebom tego rodzaju stolicy obwodowej, czy pod względem zaludnienia, czy ilości i obszerności budynków potrzebnych na pomieszczenie urzędników sądowych, wreszcie z powodu położenia swego jako punktu handlowego drzewem splewanem po Dniestrze do Rosyi.

Gmina miasta Zaleszczyk wrazie przychylenia się do jej prośby, jak równie i właściciel br. Brunicki, ofiarowali przyjść z pomocą Skarbowi Państwa płacąc na ten cel razem po 2.000 zł. rocznie przez lat 15 czyli złożyć kwotę 30.000 zł.

Zapytane przez nas Rady powiatowe odnośnych powiatów, które mogłyby wejść w skład okręgu przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego, mianowicie: Czortkowska, Husiatyńska, Buczacka i Borszczowska, w uchwałach swoich stanowczo oświadczyły się przeciw podobnym żądaniom gminy, właściciela obszaru dworskiego i Rady powiatowej Zaleszczyckiej z tej głównie przy-

czynny, że miasto Zaleszczyki, leżące na krańcu naszego kraju tuż nad granicą Bukowińską, pozbawione komunikacji kolejowej z okolicą, jest o ile można najnieodgodniejszym punktem na siedzibę tego rodzaju Władzy, jakim jest Sąd obwodowy, ściągający tu mnóstwo interesantów z całej okolicy, czy to przy załatwianiu spraw cywilnych, czy karnych lub przy osobistym stawianiu jako obwinionych, jako świadków, lub sędziów przysięgłych. I rzeczywiście dość spojrzeć na mapę Czortkowskiej okolicy, aby przyznać słuszność tym żądaniom.

Przyszły okrąg Sądu obwodowego Czortkowskiego stanowić może 10 powiatów sądowych, jako to: Borszczów, Buczacz, Budzanów, Czortków, Husiatyn, Kopeczyńce, Mielnica, Potok złoty, Tłuste i Zaleszczyki, mające ludności 368.488 w 289 gminach, z których 238 gmin z ludnością 306.711 mają około 50 kilometrów odległości od Czortkowa, a tylko 51 gmin, (powiatu Zaleszczyckiego i części Borszczowskiego) mają nad 50 do 80 kilometrów. Dalej Husiatyn, Kopeczyńce i Buczacz są z Czortkowem połączone gościńcem krajowym i koleją żelazną; Okrąg Mielnica otrzyma z tym miastem nową komunikację przez wybudowanie uchwalonej już drogi Borszczów-Jezierzany-Kolendziany; podobnie jak okrąg sądowy Budzanowski będzie miał udogodniony przystęp do Czortkowa przez budujący się teraz trakt Budzanów-Kosów-Białobuźnica.

Co się tyczy kwestyi pomieszczenia przyszłego Trybunału, to czy w Zaleszczykach, czy w Czortkowie wypadnie pobudować nowy gmach odpowiedni dla biur i więzienia, a niema wątpliwości, że gmina miasta i właściciel obszaru dworskiego w Czortkowie, poczynią wszelkie ze swej strony ułatwienia, aby c. k. Rządowi przyjść z pomocą. Również co do pomieszczeń dla urzędników i służb sądowych znajdują oni w Czortkowie dogodne lokale, albowiem jakkolwiek miasto same liczy dziś tylko 3579 mieszkańców, to pod względem topograficznym stanowi ono jedną całość z przyległymi gminami Czortków stary i Wygnanka, których ludność razem z ludnością miejską przedstawia wyższą cyfrę od ludności miasta Zaleszczyk, bo 8081 mieszkańców.

Zresztą miasto Czortków w ostatnich latach bardzo pomyślnie się rozwija, buduje bowiem wodociąg kosztem 10.000 zł. —

Pod względem ruchu handlowego, Czortków nie ustępuje dziś już Zaleszczykom. Posiada 204 przemysłowców, dwie fabryki machin rolniczych, młyn amerykański, trzy instytucje finansowe, a jak wykazy czynności sądowych z r. 1884. wykazują, było ztąd do rozstrzygnięcia podanych spraw ustnych i sumarycznych 322, zaś drobiazgowych 3422, gdy przeciwnie Zaleszczyki nie wykazują więcej pierwszych jak 90, drugich zaś 1495. Że siedziba Sądu obwodowego może bardzo pomyślnie oddziaływać na wzrost dobrobytu i pomyślności miasta, o tym wątpić nie można, a zatem nie można się dziwić, że gmina miasta Zaleszczyk stara się o uzyskanie dla siebie takiej siedziby. Lecz gdy funkcyonowanie Władz Sądu obwodowego nie rozciąga się do terytorjum pewnego miasta, lecz całej okolicy, jak w tym wypadku składającej się z pięciu powiatów politycznych — tam na pierwszym miejscu musimy postawić dogodność mieszkańców całego okręgu, a pod tym względem Czortków bez zaprzeczenia ma niewątpliwe pierwszeństwo. Dlatego też za bardzo niewłaściwy środek pozyskania siedziby Sądu ze strony konkurującego miasta, trzeba uważać czynienie ponętnych propozycji i ofiar c. k. Rządowi, które jak z jednej strony mogą dogadzać bardzo widokom oszczędności, to z drugiej narażają ludność szukającą wymiaru sprawiedliwości na mnóstwo niewygód i ponoszenie przez długie lata kosztów podróży z powodu niewłaściwie obranego punktu na pomieszczenie takiej Władzy jaką jest Sąd obwodowy.

Z tych zatem powodów i jednomyślnego oświadczenia się czterech Reprezentacyj powiatowych przeciw jednej, wreszcie z uwagi, iż Wys. Sejm w rezolucjach swoich uchwalanych do c. k. Rządu z dnia 15. Grudnia 1873, z dnia 4. Maja 1875, z dnia 5. Października 1878, z 24. Lipca 1880 i 6. Października 1882, przy domaganiu się utworzenia nowego Sądu obwodowego w tamtejszej okolicy, zawsze miasto Czortków jako siedzibę tego Sądu wskazywał, nie możemy popierać życzeń wyrażonych w petycyach gminy i właściciela obszaru dworskiego Zaleszczyk; dlatego wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nad petycją gminy miasta Zaleszczyk, właściciela obszaru dworskiego i niektórych gmin powiatu Borszczowskiego o zmianę uchwały Sejmowej z dnia 15. Grudnia 1873 w tym kierunku, aby siedzibą przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego było miasto Zaleszczyki a nie Czortków — przechodzi do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 22. Maja 1885.

Dr. Mikołaj Zyblikiewicz w. r.

Marszałek krajowy.

Sprawozdawca:

Waleryan Podlewski w. r.

Członek Wydziału krajowego.

